AKBABA

5

İÇİNDEKİLER

DELİ İBRAHİMLER
Yusuf Ziya Orta

BİR ROMAN DÂVASI
Peyami SAFA

BU NASIL DERT
"Nefis bir şiir"
Zeki Ömer DEFN

YETMİŞ YAŞINDA BİR GENÇ!
Selim Sırrı TARCA

BİZİM KIYMETLERİMİZ
Saadet İkesus
Devlet Konservatuvarından

Hikâye, Şiir, Miza
Sinema

20 KURUŞ

Gazetelerden: Japonlar Hindistana girdiler.

AKBABA

PERŞEMBE GÜNLERİ ÇIKAR,
SİYASİ, FİKİR, SANAT, MİZAH
MECMUASI

SAHİBİ :
Yusuf Ziya ORTAÇ

İDAREHANE
İstanbul, Ankara caddesi, No. 47
Telefon : 22129

ABONE
Türkiyenin her tarafı için : Seneliği 1000, altı aylığı 500, üç aylığı 250 kuruş.
Yabancı memleketlere : Seneliği 2000, altı aylığı 1000, üç aylığı 500 kuruş.

6 Nisan, 1944 — Perşembe

Sayı : 5

Gelecek Sayıda :

TIBBIN YARINKİ MUCİZELERİ

Doktor Kemal SARAÇOĞLU

●

BİZİM KIYMETLERİMİZ:

Nurullah Şevket TAÇKIRAN

Devlet Konservatuvarından

Yetmiş Yaşında Bir - - - - Genç

●

Üstat Selim Sırrı Tarcan : "İnsanlar, yüz sene yaşayabilirler„ diyor.

●

Ömrünü bir ülküye bağlamış o nadir adamlardan biri, Selim Sırrı Tarcan yetmiş yaşına basmış. Edebiyatın eski çocuğu Hıfzı Tevfik, sanatkârlara has bir kıymet bilenlikle bu mutlu günü, müdürü olduğu Boğaziçi lisesinde kutladı.

Selim Sırrı Tarcan kısa demecinde vücut ve ruh delikanlılığını muhafaza ettiğini söylüyor

Bu yetmiş yaşındaki genç, vakitsiz çöken insanlarımız için bir örnek adamdır.

Üstat ile konuşmayı, her yönden faydalı bulduk. Ricamızı tatlı bir nezaketle kabul ettiler.

●

Ben merdivenleri çıkarken, o merdivenleri iniyormuş. Sahanlıkta karşılaştık. Sağdaki kapı , salona ve üstadın çalışma odasına açılıyor.

Duvarda, odun islerile kararmış bir şömine gömülü. Stil bir masa, kütüphane ve kitap dolu raflar. Rahmetli annesinin beyaz başörtüden gülen nur yüzü. Gümüş saçların hâlesi içinde Hamdullah Suphi. Bir kaç aile fotoğrafı...

Masanın üstünde tebrik telgrafları, tebrik mektupları, tebrik kartları...

Karşı karşıya, kahvelerimizi içerek konuşuyoruz:

— Üstadım, diyorum, kendi tâbirinizce «vücut ve ruh delikanlılığınızı» yetmiş yaşınıza kadar nasıl korudunuz?

Tereddütsüz cevap veriyor:

— Meşhur jeoloji ve biyoloji âlimi doktor Meçnikof'a göre, insan, yüz yirmi yıl yaşaması lâzım gelen bir mahlûkmuş. İnanırım ve tereddütsüz

Selim Sırrı Tarcan

iddia ederim ki: Altmış, yetmiş yaşında ölenler intihar ediyorlar!

Haydi, yüz yirmiyi kabul etmiyelim!. Fakat yüz yaş, insanlar içiçn tabiî hayattır. Bunu, yirmi beş bahar, yirmi beş yaz, yirmi beşi güz, yirmi beşi de kış diye dört mevsime ayırabiliriz. Bu hesapça, ben henüz son baharımdayım ve kışa daha beş sene var!

— Peki üstadım, erken bastıran kışlar gibi, hayatımızda da havaların vakitsiz bozmaması için ne yapmalıyız?

— Vücut ve ruh sağlığımıza dikkat! Vücut sağlığımızda bilhassa dört mühim noktayı ihmal ederiz:

1 — Yiyip içmekte itidali gözetmeyiz.

2 — Açık havadan faydalanmayı düşünmeyiz.

3 — Vücut hareketini ihmal ederiz.

4 — Her gün yıkanmayı itiyat haline koymayız.

Ruh sağlığımızı bozan sebeplerin başında ise: Neş'esizliği, hüznü, kederi, üzüntüyü gösterebilirim.

Bir Amerikalı pofesör şöyle diyor: «Her elem, her acı, tabutunuza bir

— *Arkası 14 üncü sayfada* —

Deli İbrahimler!

Osmanlı tarihinde bir Sultan İbrahim vardır. Adından evvel sıfatı gelir: Deli!

Sarayını kürklerle döşemek için samur vergisi koyduran, fermanlar çıkartıp ak amber toplatan, sekiz yaşındaki kızını yarım asırlık vezire nikâhlayan ve sakalına inciler dizdiren bu deliyi Naîmâ'dan dinleyiniz!

Deli İbrahim!..

Fakat, XVII nci asrın bu mecnun hükümdarı şimdi sağ olsaydı, onu sadece medeniyet âşıkı bir konfor hovardası sayardık.

Bir dakika düşününüz: Hâfızanızın gözleri önünden kimbilir kaç Deli İbrahim geçecek!

Şu, mektepsiz, doktorsuz, ebesiz, çatısız Türk köyünü teftiş için, radyolu, buz dolablı, kaloriferli, sıcak sulu, yataklı, salonlu otomobil yaptıran Bay Müdür bir Deli İbrahim değildir de nedir?

Dünya

Bahsetme sakın vapur, trenden,
Yok çaktığı vatmanın frenden!
Bir çaresi var mı ihtikârın?
Git sor bakalım Celâl Sirenden!

●

Artık unutup mübahı, farzı,
Bilmek gerek arkadaş şu arzı!
Harbin de, ticaretin de hattâ
Dünyada değişti eski tarzı!

●

"Fark yok gecesinde gündüzünde,,
Aklım şaşırır kalır hüzünde!
Kağnıyle bugün seyahat olmaz,
İnsan kanad açtı gökyüzünde!

Çimdik

Şu küt tırnaklı, kıllı parmaklarında iri pırlantalar tutuşan karaborsa şakıysi bir Deli İbrahim değildir de nedir?

Şu damarlarımızdaki kırmızı kan yuvarlaklarını kasasına istif eden altın babası vurguncu bir Deli İbrahim değildir de nedir?

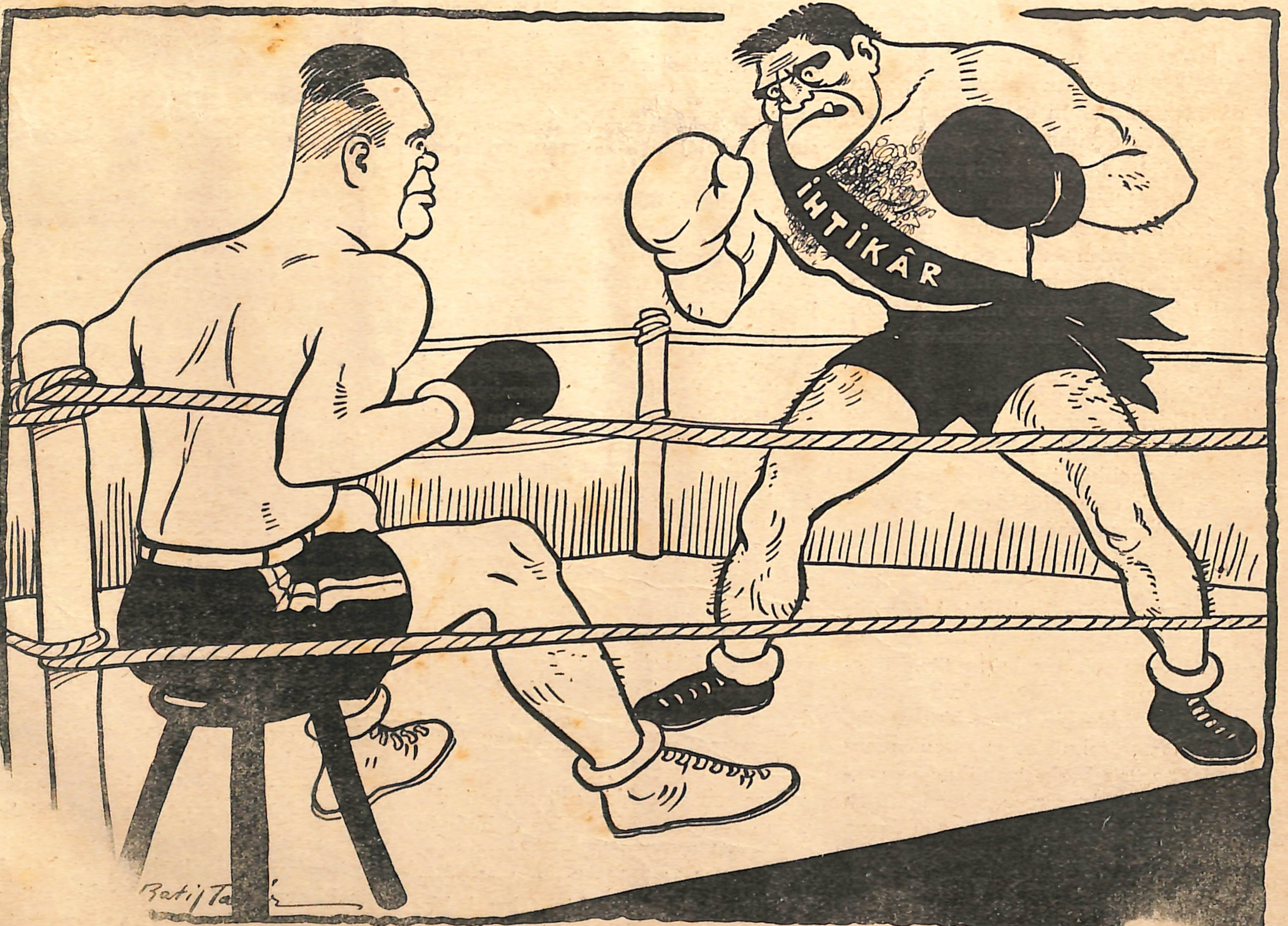
Şu ayağında hamam nalını iskarpinler, başında palyaço külâhı şapka, sırtında meçhul ormanlarda avlanmış nadide bir hayvan postu, çamurlu kaldırımlarda seken acavip mahlûk bir Deli İbrahim değildir de nedir?

Şu saçlarında çam rüzgârları esen, gözlerinde Boğaz suları ışıldayan, sesinde İstanbul konuşan kızlarını Suriyeli şehvet tüccarlarına satan baba bir Deli İbrahim değildir de nedir?

Deli İbrahim! Deli İbrahim! Deli İbrahim... Sanki gökyüzü bir tımarhane kubbesi gibi üstümüze kapanmış!

Yusuf Ziya ORTAÇ

Gazetelerden: Belediye, ihtikârla mücadele için talimat bekliyor.

İhtikâr — Ne bekliyorsun?
Belediye — Talimat!

ROMAN DAVASI

Yazan : Peyami SAFA

●

Türediler romanı aleyhine açılan dâvadan ve bunun adlî safhalarından bahsedecek değilim.

Prensipler üstünde kalıyorum.

Herhangi bir romanın gerçek hayatla, olmuş veya olaganla münasebeti her şeyden evvel edebiyata ait bir ihtisas dâvasıdır ve herkesten evvel böyle bir prensip münakaşasında hüküm edebiyatçılar tarafından verilmelidir.

Fakat bizde edebiyat, eskilerin «lâklâkiyat» dedikleri tarzda, belki biraz daha süslü ve hünerli bir gevezelik sanıldığı için herkes ondan bahsetmek cesaretini duyar, muharririn yakasına madalyalar takmak yahut mânevî çehresine tokatlar yapıştırmak salâhiyetini kendinde bulur. Mütehassıslardan başka hiç kimse bir fizik lâboratuvarının kuruluşunu, bir ilâcın terkibini, bir beyin tümörü ameliyatının yapılışını tenkide cüret etmediği halde bir şiirin, bir nesrin, bir romanın tekniğine ve estetik prensiplerine dair herkesin hükümler yağdırdığı görülür. Eczacı olmanın şartı ilâç içmek olmadığı halde şiir veya roman okuyanlar, edebiyat denilen en girift ruh kimyasının sırları ve gizli terkipleri hakkında hüküm vermeğe salâhiyetli olduklarını sanırlar. Edebî disiplini zorlaştıran ve bugün içinde yüzdüğümüz kıymet anarşisini çoğaltan da budur.

Romanın gerçekle münasebeti onun en büyük dâvasıdır. İnsanın Benile dışarı dünya arasındaki alâkaların münakaşasından madde ve ruh problemlerine kadar gittiği için metafizik bir mahiyet bile alır. İspanyol muharriri José Bergamin «Romanın metafiziği» adlı incelemesinde Balzac'ın romanlarına verdiği Comédie humaine genel unvanının hangi metafizik endişelerden doğduğunu bize izah ediyor. Balzac «Hayvanın prensip olduğuna, onun şekil farklarını içinde geliştiği çevreden aldığına ve zoolojik nevilerin bu farklardan doğduğuna» inanmaktadır ve romanlarındaki metafizik telâkkiyi güden de budur.

Geçen asrın romantizm, realizm, natüralizm münakaşalarının bir ucu da insanın fizik ötesi meçhullerine temasından doğan büyük problemlere daynır Bugün vardığımız netice ne gerçeğin, ne romanesk'in, hattâ ne de fantastik'in aleyhinedir. Zamanımızın estetiği romancının gerçekle münasebetinde onun hudutsuz hürriyetini kabul ediyor.

Dâvayı hayattaki adamla romandaki akisleri arasında bir alâka derecesinin tâyini gibi dasdaracık bir tahsis çemberi içinde görmek ve halletmek yanlıştır. Edebiyat tarihi türlü misallerile bize romanı muayyen fertlerin ve cemiyetlerin aynası gibi de gösteriyor. Birçok şöhretli romanların kahramanları gerçek havatta var olmuşlardır: Doğmuşlar, kütüğe yazılmışlar ve romandaki sergüzeştlerini hakikaten hayatta da yaşamışlardır. Misaller o kadar çok ve malûmdur ki bunun aksini iddia etmek mütehassıs değil, orta münevvere bile yakışmaz. Artık bu asırda romancının mahremiyetleri teşhir hakkı münakaşa mevzuu değildir. Cemiyet her ferdinin sırrını bilir ve bilmelidir. Ahlâka ait her sır suçtur, suç olmasaydı sır olmazdı. Caliban'ın aynası misalini tekrarlamağa bile değmez. Aynada yüzünün çirkinliğini gören ve kuduran adamın ıstırabı uğruna bütün aynaları kıramayız. Sanat aynanın değil, çirkinliğin düşmanıdır.

Romanın gerçekle münasebeti bu bedaheti aşar. Malûmların hududu içinde kalmamak için, romancının realite önündeki haklarını münakaşaya bile lüzum görmediğimizi tekrarladıktan sonra şu mefhuma bir bakalım: Realite nedir? Roman ve tiyatro bakımından onu «olmuş» veya «olagan» gibi vuku ve imkân hadleri arasına sıkıştırmak da doğru olmaz. Bazan sanatkâr bize olmamışın delâletile olmuşu ve olamazın delâletile olaganı sezdirerek de realitenin hizmetinde kalabilir. Hamlet faciası ne olmuş, ne de olagandır; fakat insan ruhuna ait realiteleri bize hiç bir olmuş veya olagan vakanın delâletinden bekliyemiyeceğimiz kadar derinlik ve zenginlikle verir. Burada efsane kokan vaka bir bahane ve asıl facia yeri mezarlık veya saray değil, insan şuurunun sahnesidir. Edebiyat tarihçisi bu esere romantik diye dursun, biz onun her sayfasında realitelerin realitesile kucaklaşıyoruz. Onun gerçekle münasebeti, kendi hayatını ve çevresini

— Arkası 15 inci sayfada —

Bu Nasıl Dert?

"Sihirli at„ lara mı bindim !
Gece - gezen'lere döndüm.
Destursuz yerler mi bastım !
Düş oldum kendime kendim.
Bu derde ne derler sizde ?

Güllüğe bak ; güllük değil,
Küllüğe bak ; küllük değil.
Ateşler buhran içinde,
Su kendine malik değil.
Bu derde ne derler sizde ?

Zabtiyem sanki sokaklar,
Mahkemem oldu yataklar.
Her şey müstantık kesildi ;
Yiyor beni istintaklar.
Bu derde ne derler sizde ?

Bir yola gidecek gibi,
Bir yolcum gelecek gibi . . .
Bu hazırlık nedir canda ?
Bir şeyler olacak gibi.
Bu derde ne derler sizde ?

Dünya pusula, ben ibre ;
Gündüz titre, gece titre.
Hangi iğneler üzreyim ?
Nerem kuzey, nerem kıble ?
Bu derde ne derler sizde ?

"Defne„ m, bu dert her dertten zor! . .
Eviriyor, çeviriyor ;
Başka mâna veremiyor :
Bizim köylü, "Gönül!„ diyor . . .
Bu derde ne derler sizde ?

Zeki Ömer Defne

altosu» Saadet «Karmen» gibi çok zor bir vazifede iktidarını göstermeğe imkân buldu. Hiç kimse ancak bir kaç aydır tiyatroda çalışmakta olan taze bir kuvvet tarafından bu güç rolün böyle olgun, hattâ yaratılmış bir tip halinde oynanacağını ummazdı. Fakat genç muganniyenin gösterdiği başarı, bize en büyük ümitleri vermektedir. Bayan İkesus (Karmen) i tehlikeli bir yaban kedisine benzetmekte ve daha şimdiden şahsiyet göstermektedir.„

Masum bir iç çekişle annesine baktı. Bahtiyar gözlerle gülümsediler.

Ricam üzerine albümde yalnız "Karmen„ hakkında birbirinden kuvvetli birkaç tenkit daha okudu.. Ben hepsini almak istedim. "Olmaz! Okuyucuyu sıkar...„ diye tevazula özür diledi.

— Bizim sahnede temsil ettiğiniz rolleri Almanyada da oynamış mıydınız?..

— Hayır. Burada sade "Fidelio„ ile «Satılmış Nişanlı» daki «Ludmila» rollerini oynadım. Bunları Almanyada oynamamıştım.

— Talebeniz arasında sahneye çıkmak sizin için ayrıca bir zevk mi?

— Şüphesiz, insanın kendi emeğiyle yetiştirdiği insanlar arasında oynaması daha güzel.. Yalnız ben talebelerim için o kadar heyecanlanıyor, onları o kadar seviyorum ki, kendimi düşünmez oluyorum.. Bu, tıpkı çocuklarının mürüvvetini gören bir anne duygusu...

— Türk elemanlarının ses kalitelerinin sizce bir hususiyeti var mı?..

— Güzel ses dünyanın her tarafında azdır denebilir. Bizdeki ses elemanlarına gelince bunların içinde seslerinin rengi ve vusatı bakımından cidden şahsiyet sahibi olanlar vardır. Fakat bu hususta umumi bir hüküm verilemez.

— Avrupanın büyük operalarında bizim teganni artistlerimizi yıldız halinde görmek ne zaman mümkün olacak?..

— Bu sualinizin cevabını istikbal gösterecektir. Çok koşan çocuk yorulur. Biz yavaş fakat emin adımlarla yürüyelim. Kendimize düşen vazifeyi yaparsak şöhret ve saadet gecikmiyecektir.

— Bir sualim daha kaldı. Çünkü artık yoruldunuz..

— Sizi dinliyorum dedi.

— Konservatuvarınızın, dedim, âtisiyle kendi istikbaliniz hakkında ne gibi fikirler beslediğinizi öğrenmek isterdim.

Emin bir tavırla:

— Konservatuvarda çok istidatlı, güzel sesler vardır. Bunlar iyi bir sistemle ciddî çalışmakta devam edecek olurlarsa kendilerinden çok şey beklenebilir. Çünkü muganniilik mesleği nankördür. Bir muganni, hangi parlak diplomanın, hangi üstün şöhretin sahibi olursa olsun, her gün bir talebe gibi çalışmak zorundadır. Uzaktan bu mesleği kolay ve eğlenceli sananlar çok aldanırlar.. Muayyen bir olgunluğa varıncaya kadar ne emekler sarfedilmiş, ne göz yaşları dökülmüş olduğunu bilseler bu mesleğe karşı daha derin bir saygı duyacakları muhakkaktır.

Saadet İkesus: Bir sanat hâlesi içinde . . .

— Bu işte daha büyük başarılara erişmemiz için düşüncelerinizi?..

Sözümü kibar bir jestle kesti:

— Sözünüzde durmuyorsunuz, dedi.

Ben bu akıcı anlatışa dalıp son sualimin cevabını aldığımı unutmuştum.

— Zarar yok, dedi, söyliyeyim: Müessesemiz yarı mektep yarı tiyatro halindedir. Elemanların çoğu henüz talebedir. Onun için ancak tam kadroyu temin edecek kadar mezunumuz olduğu vakit çalışmamız daha verimli olacaktır. Sonra harp dolayısıyle — her yerde olduğu gibi — bazı eksiklerimizi şimdilik tamamlamak mümkün olmuyor. Fakat zamanla hepsi düzelecektir.

Son sözlerini söylediğini ima eden nazik, uzun bir "evet„ le gülümsedi:

— Eveeet!...

Koleksiyonunda olmayan fotoğraflarından da bir iki tane rica ettim. Verdiler...

Kapıdan çıkarken, gurur ile dikilmiş başım, mesut gözlerle, geniş, aydın Ankara ufuklarına bakıyordu.

İbrahim DELİDENİZ

SON DERS

Hüseyin Raşit, bu köye geleli daha üç ay olmuştu. Muallim mektebinde okurken kurduğu hulyaların cenneti işte burasıydı. İçinde en iyi, en genç, en canlı duygularla gelmişti bu köye. İhtiyarları baba, gençleri kardeş, çocukları evlât gibi sevecekti. Kalbi, yüzlerini görmediği insanların sevgisiyle doluydu.

Kıpkırmızı damı bile yeşil dallar altında kaybolmuş köy mektebini yeni yapmıştılar. Etrafı Tanrı eliyle dikilmiş asırlık çınarlarla çevriliydi.

Köy kahvesinde, ağalar, bu toy muallimi iyi gözlerle karşılamıştılar. Az zamanda, bütün sevgilere açık yüreği onu herkese sevdirmişti.

Gündüz çocukları okutuyor, akşam ihtiyarların mektuplarını yazıyor, posta geldiği günlerde de etrafını çevreleyenlere dünya haberleri veriyordu.

Dört yıl süren büyük harp, bu köyü de çok yaralamıştı: Hangi ak sakallı babanın, hangi ak saçlı ninenin göz bebeklerine baksanız, ya Kafkas dağlarından, ya Filistin çöllerinden beklenen bir yolcunun hayalini görürdünüz!

* *

Bir akşam üzeri, köy kahvesinin çardağı altında, ağalar, çubuklarının dumanına dalmış, donuk gözlerle gazete dinliyordular. Uzaktan, içinde nal sesleri çarpan bir duman kalktı. Ruhların gizli anteni fena bir haber almış gibi, korku ile ona çevrildiler: Bir gün evvel şehre inen jandarma idi bu...

Çatlatırcasına sürdüğü atı, kahveyi on on beş adım geçtikten sonra güç zaptedebildi.

Dizgini, kalın bir dala ilmiklerken, kahveci İsmail ağa seslendi:

— Ne haber çavuş?..

— Kötü...

Bunu anlamışlardı zaten...

Jandarma, tozlarla akçıllanmış gür kaşları çatık, söylenerek geliyordu:

— İzmire düşman çıkmış!

* *

Uyumuyorlardı. Elleri silâh tutanlar, nöbetleşe köyü bekliyordular. Gelen haberler ümitsizdi: Bir serdengeçti, tek başına koca orduya silâh çekmiş.. Üç fedai, üç yüz kişiyi bozguna uğratmış.. Bir muallim, kırk süngüye göğüs germiş...

Fakat, düşman ilerliyordu. Yer yer patlayan silâhlar karşısında paniğe uğraya uğraya ilerliyordu.

Nihayet, üç gecedir pusuda yatan on başının mavzeri de patladı. Paslanmış iki eski Martinle bir kaç av tüfeği de bu ateşe karıştılar: Düşman geliyordu.

İhtiyar çınarların kalesi arkasında, beş on silâhla iki gün düşmanı köye yaklaştırmadılar.

Hüseyin Raşit, bu bir avuç kahrama-

— Arkası 14 üncü sayfada —

Romans

Bir dalga üstünde altın bir gemi :
Ruhum hiç durmadan çalkalanmada.
Uzakta bıraktım sevdiklerimi,
Hâtıralar kalbde sönüp yanmada.

Hâtıralar ışıl ışıl inciler !
Her mevsim gönülde açılan çiçek.
Gelin alın beni, alın gemiler !
Götürün özlenen bir sahile dek !

Yeter beklediğim esen rüzgârdan,
Yeter, yeter artık, dinsin fırtına,
Siyah saçlarıma dökülen kardan
Birkaç tel yollayım hâtırasına !

Kaç mevsim gelinlik giydi bu ağaç !
Kaç mevsim göç edip gitti turnalar...
Bari uzaklardan kolların aç !
Aksın sana doğru şen hâtıralar . . .

Halim YAĞCIOĞLU

ŞÜKÜR!

Kübik şairlerden birisinin şöyle bir şiiri vardır:

Pabuçlarıma şükür,
Pabuçlarıma şükür,
Gömleğime, çorabıma şükür!

Hani uydurmak gibi olmasın amma, aşağı yukarı böyle bir şey!

Demin gazeteleri gözden geçirirken birdenbire bu şiiri hatırladım ve sevgili kübik şairimize hak verdim. Evet, şükür!.. Pabuçlarımıza, paltomuza, şapkamıza, nemiz varsa hepsine şükür!.

Bu zamanda bir pabuç sahibi olmak ne demektir? Bir çift iskarpin yüz liraya çıkmış! İnanmazsanız meşhur kunduracı İsmail Kemal üstada sorunuz!

Bu zamanda bir palto sahibi olmak ne demektir? Bir palto beş yüz liraya çıkmış! İnanmazsanız meşhur terzi İzzet Ünver üstada sorunuz!

Bu zamanda bir gömlek, bir çorap, bir fanilâ, hattâ bir mendil ne demektir?.. Bunları da gidip Zara üstada, Motola üstada, Kolaro üstada sorunuz!.

Onun için şükür!... Paltomuza, pabuçlarımıza, iç çamaşırlarımıza şükür!.

Fakat, asıl şükretmemin sebebi bundan ibaret değil!

Evet, demin gazeteleri gözden geçirirken birdenbire aklıma geldi: Maşallah, çalan çalana!.. Herkes, ne buldu ise aşırıyor: Ekmek karnesinden tutunuz da otomobil lâstiğine, bakır tele, hattâ tramvay arabasına kadar!

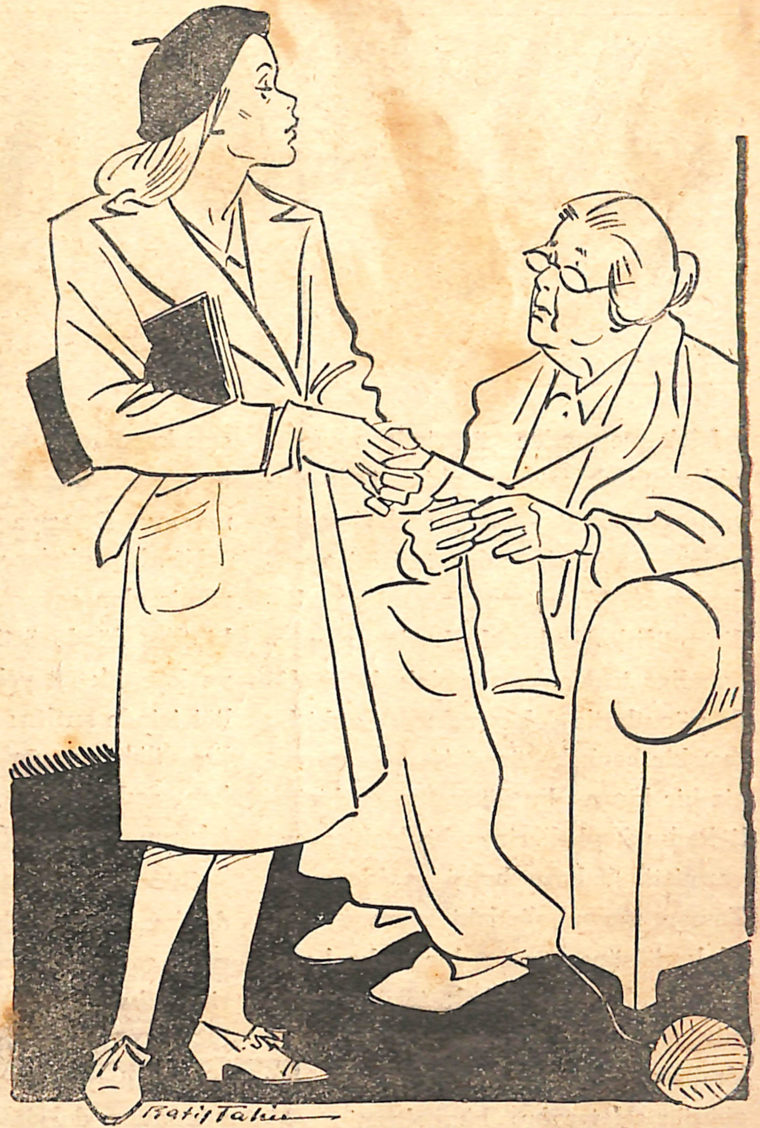
Onun için, şairin dediği gibi şükretmeliyiz: Sabahleyin kalkıp, yorganı üstümüzde, yatağı altımızda, yastığı başımızda görünce şükür!.

Sokağa çıkıp, kaldırım taşlarını yerde, otomobilleri yolda, vapurları denizde görünce şükür!

Memursak dairemizi, esnafsak dükkânımızı, gazeteci isek matbaamızı yerinde görünce şükür!

Şükredelim aziz okuyucularım: Ben şu kalemi parmaklarımda, siz şu Akbabayı elinizde tutabildiğimiz için şükür!

Akbaba

— Kızım, bu ne kıyafet?.. Erkekten farkın yok...
— O kadar şıkmıyım anne?!

— Elbet.. Bu kadar çok içersen böyle çarpar!
— Hayırr.. Beni rakı değil, hesabı göremeyince garson çarptı!

Hiyle!

Doğan Nadi, Cumhuriyette yazdığı güzel ve canlı bir makalede, Şehir piyasasında gittikçe artan hilekârlık ruhunun yavaş yavaş köylere kadar sızdığını söyleyerek bu tehlikeye dikkati çekiyor.

Arkadaşımızın anlattığına göre bir köylüden alınan halis inek yağı, halis mısır uniyle karışık çıkmış!

Yine makalede okuduğumuza göre, şehirde satılmak için hazırlanan domates ezmesine kiremit tozu ve kırmızı biber katıyorlarmış.

Fakat, köylüde başlayan bu hile ruhundan şikâyet ederken bir an düşünmek lâzım:

Ne istiyoruz?.. Bizim ona verdiğimiz kunduraların altı, kösele yerine mukavva çıkacak! Bizim ona verdiğimiz yün kumaş ot çıkacak! Hattâ bizim ona verdiğimiz: "Köylü efendimizdir!„ va'di, yirmi yıldır boş çıkacak! Amma köylü dayı, yine bize halis yağ, halis bal, halis süt verecek öyle mi?..

Pıışşştt!.. Gapan da gaçan mıydını?!..

İkinci Cephe!

Bir kaç sivil erkânı harp, mahalle kahvesinde gazetenin başına toplanmış, konuşuyorlar:

— Yahu, bu İngilizler ikinci cepheyi açmak için acaba ne bekliyorlar?

— Rusların biraz daha ilerlemesini!.

— Meselâ nereye kadar?

— Meselâ...

— Evet, meselâ?

— Meselâ, hiç olmazsa Parise kadar!

KUŞLU NALIN

Tefrika No. 5

Yazan: Hikmet Feridun ES

Islak mermerler üzerinde, mum ışıklarının dalgalanan akisleri ile duvarlarda güreşen dev gölgeleri içinde hamam acaip bir mabet tesirini uyandırıyordu. Ve bu yarı karanlık mabedin müritleri, sıkı sıkı bağlanmış peştemallar içinde, yarı çıplak, harikulâde vücutlarile dolaşıyorlardı Sanki bu rası bir heykel müzesi idi ve esrarengiz bir kuvvet bu dünyanın en biçimli kadın heykellerine birdenbire can vermişti. Onların hepsi ayaklanmıştı. Zaman zaman elindeki mumun ışığı, ıslak göğsüne vurmuş bir kadın hayaleti soğukluktan göbek taşına doğru yürüyordu. Bir elin tuttuğu bir petrol lâmbası yalnız bir sol böğrü ve bir göğsün sol tarafını, bir çehrenin çene altını ve dudaklarını aydınlatarak ve pembeleştirerek halvete doğru geçiyordu. Arkasından bir ses yükseliyor:

— Kız Karanfil!. Gaz lâmbasını halvete sokma. Buğudan şişesi çatlar. Oraya mum götür, mum!.

Işık serpintileri, bol gölgeler içinde, bu sırılsıklam, mermer bina, içinde telâşla dolaşan peştemallı genç kadınlarla ismi olmayan bir memlekette bir masal sarayını andırıyordu.

Ana Kadın soğuklukta durmuş çengilere emirler veriyordu:

— Küçük kubbenin üzerine iki hasır attırdım. Orada ne kadar isterseniz mum yakınız. Dışarıya ışık sızmaz. Ama büyük kubbenin her tarafını kapatamadık. Kubbe değil alâmet. Cami kubbesi mi anlamadım ki kardeş. Ne kadar çuval varsa hepsini dama çıkarttırdım pencerelerin üstüne kapattırdım ama yine kubbenin yarısını kapatamadık. Onun için siz siz olun, sakın büyük kubbede ışık yakmayınız. Dışarıya vurur.

Etrafı peykeler ve camlı odalar çevrilmiş olan soyunacak yerde, gündüzkü baş döndürücü faaliyete, gürültüye karşılık çıt yoktu. Gecenin sessizliği içinde şırıltısı büsbütün işitilen di lim dilim mermer havuzun kenarında, kapı açıldıkça alevi bir yana yatan tek mum yanıyordu.

Gündüz kadınların diz dize oturdukları peykeler bom boştu. Macuncu zade camekânlı odada ıslak elbiselerini çıkardı. Kuruluktan âdetâ sertleşmiş ve bir insan vücudundan daha hararetli peştemalları sıkı sıkı hantal vücuduna doladı. Sigarası dudaklarının arasında aşağıya inerken Çopur kâtip önünü kesti. O da peştemallı idi. Ve bu vaziyette daha ahım şahım olmuştu. Mum ışığı içinde ufacık vücudu, kocaman gözlükleri, mini mini kıvrık bıyığı ile acaip bir cine benziyordu.

— Vay efendimiz!. diyerek Macuncu zadenin peştemalının eteğine doğru bir kandilli temenna salladı. Evvelâ terliklerini ve sonra da iki basamaklı taş merdivenin önünde natır kadının elinden kaptığı içi kırmızı astarlı ve parlak çivili nalınları efendisinin önüne çevirdi. Ondan sonra da gecenin karanlığında bile belli olan bu peştemala sarılmış haşmetli göbeğin dört adım arkasında hürmetle ve nalınları nı mümkün olduğu kadar tıkırdatmamağa çalışarak edebli edebli ilerlemeğe başladı. Ellerini pek ziyade hürmetkârane bir şekilde peştemalının önünde kavuşturmuştu. Al peştemal vücudunda âdetâ İstanbülinleşmişti.

İçi tokmaklı kapılar geceleyin seslerini büsbütün yükselitiyorlar.

....

Macuncu zade için küçük kubbenin hemen altında bir yer hazırlanmıştı. Mermerin üstüne, yâni oturulacak yere örtüler yayılmıştı. Arka duvara da yine peştemal gerilmişti.

Macuncu zadeyi koltuklamak için hepsi birbirine giriyordu. O daha buraya gelmeden evvel kesme kahve şeker ile çektiği bir kaç konyağın hâlâ tesiri altında idi. Mermer sedin üzerinde bağdaş kudu ve nalınlarını iki sevgili gibi yan yana bıraktı. Kâtip de yerde efendisinin ayak ucuna, mini mini vücudile ve bir fino manzarasile ilişmişti.

Macuncu zade:

— Of.. Yoruldum be. O kahrolasıca mezarlık beni harap etti yahu, dedi.

Bir genç kadın elini onun kıllı omuzuna koyarak:

— Seni yıkayıverelim be ağam! Sıcak su ile sabun yorgunluğunu alır. Hem seni oğarız da. Dinlenirsin. İçimizde usta oğucular var. Eskiden padişahlar hep hamamda kızlara kendilerini yıkatırlar, oğdururlarmış.

Macuncu zade gülümsedi. Evet, Çopur kâtip padişahların hamam âlemlerini kendisine gizli basılan bir gazetede okumuştu. Yıkansa fena olmazdı ama kim uğraşacak şimdicek?. Vaz geçti. Ve her zamanki âmir edasile seslendi:

— Arkası var —

BİZİM KIYMETLERİMİZ

ALTOMUZ SAADET İKESUS

Türk operasının değerli öğretmeni ve artisti Saadet İkesus'un evindeyim. Bu sanatkârın annesi de Halkevlerinde yaşlı kadın rollerinde pek beğenilen bir artisttir. Fakat büyük istidadına amatörlük çerçevesi dışında bir meslek genişmesi vermek istemiyor.

— Hanım efendi, dedim, sizinle bir mülâkat inkânı bulamadığıma çok müteessifim....

Tatlı bir feragatla:

— Çocuklarımız sanatın yüzünü ağartsın... Bu şeref bize de yeter, dedi.

Sonra, ana, kız, mesut gözlerle bakıştılar.

***

Kıymetli altomuza suallerimi sordum:

1 — Sanat hayatınız nasıl başladı?..

2 — Almanyaya nasıl gönderildiniz?...

3 — Orada hangi sahnelerde çalıştınız?...

4 — Ne gibi roller oynadınız?..

5 — Konservatuvarda öğretmenliğe karar verişiniz nasıl oldu?

6 — Buradaki sahnede orada duyduğunuz heyecanı hissediyor musunuz?..

Bizim Kıymetlerimiz

İtiraf edelim : Her şeyin yabancısına düşkünüz : İngiliz kumaşına, Fransız çorabına, Amerikan mecmuasına !.. Sanatkârın da böyle : Şadı'vi bilmeyen çoktur. Fakat, Sarloyu bilmeyen yoktur !

Hayır... Bizim de kıymetlerimiz var. İşte, Ankarada, yepyeni bir Devlet sahnesi doğdu.

Bu Millî kıymetlerimiz içinde milletlerarası kıymet olanlar bile var.

Henüz İstanbulun da tanınmaktan mahrum olduğu bu sanatkârları, A K B A B A ; Bütün yurda takdim etmekle bht yardır.

Gözlerini yumdu. Zamanın uzaklığı içinde gülümsiyen tatlı bir masal gibi anlatmağa başladı:

— Daha mekteпteyken temsillerde herkesin nazarı dikkatini çekiyordum. Fakat sesimin kıymeti hakkında bir fikrim yoktu. Liseyi bitirdikten sonra yüksek tahsil yapmak istedim. Ve yeni açılmış olan baytar mektebine girdim. Bu sırada Halkevindeki amatör temsillerine iştirak ediyordum. O zaman beraber oynadığım arkadaşlardan bir çoğu bugün konservatuvarın en değerli mezunlarıdır. Herkes beni teşvik ediyordu. Bu sırada Moskova operasının artistleri konser vermek üzere Ankaraya geldiler. ben de hayatımda ilk defa opera artisti dinlemiş oldum. İçimde büyük bir heves uyandı. Almanyadan yeni dönmüş olan ses sanatkârı Nurullah Taşkıran'a müracaat ettim... Sesim olduğu anlaşıldı. Sonra imtihana girerek hükûmet hesabına Almanyaya tahsile gittim. Orada devlet konservatuvarını bitirdikten sonra bir sene de Duisburg operasında çalıştım. Bu benim

(Lütfen sayfayı çeviriniz).

için büyük bir talih eseri idi. Çünkü henüz mektebi bitirmiş bir muganniye için böyle büyük bir tiyatroda çalışabilmek çok güzel bir şeydi. Fakat sade angaje edilmekle iş bitmiyordu. Eğer inadla çalışmamış olsaydım daha ilk sene içinde Duisburg gibi garbî Almanyanın birinci sınıf bir tiyatrosunda her muganninin ideali olan (Karmen) rolünü oynayamazdım. Bundan başka Mozart'ın "Figaronun düğünü„ operasında «Cherubin», «Cosi Fantutte» operasında «Dorabella», «Verdi» nin «Rigoletto» operasında «Magdelena» «Puccini» nin «Butterfly» operasında «Suzuki», «Humperding» in «Hansel ve Gretel» operasında «Hansel», «Yohan Strauss» un «Çingene baronu» operetinde «Cipra», «Tschaikowsky» nin «Altın ayakkabılar» operasında «Oksana», «Wagner» in «Walküre» operasında «Rossweise», «Yanczek» in «Yenufa» operasında «Karolka», «D' Alber» in «Çukurova» operasında «Rosalia» «Verdi» nin «Don Carlos» operasında «Prenses Eboli» rollerini oynadım. Bu suretle bir sene içinde bir hayli zengin repertuvar yapmış oldum. Sene nihayetinde Ankaradaki temsillere iştirak ve Devlet Konservatuvarında hocalık için memlekete çağrıldım.

Böylece beş altı sorumun cevabını birden vermiş oluyordu.

— Buradaki sahnede de orada duyduğunuz heyecanı hissediyor musunuz?..

— Duyulan heyecan insan nerede oynarsa oynasın aynıdır. Yalnız ilk «Karmen» i oynadığım zamanki garip heyecanı bir daha duymadım. «Karmen» i ilk defa bağlı olduğum Duisburg operasında değil misafir olarak «Regensburg» şehrinin operasında oynadım. Beni «Rigoletto» da gören «Frankfurt» operasının birinci rejisörü kendisi de «Regensburg» operasında «Karmen» i sahneye koymak üzere davet edilince beni getirmelerini söylemiş. Tiyatrodan izin alarak oraya gittim. On bir günlük provadan sonra ilk temsil verildi. Opera bitmiş ben bıçaklanmış olarak hâlâ yerde yatıyordum. Ne alkış, ne de takdir çığlıkları beni ilgilendirmiyor. İçimde garip bir uyuşukluk var. Ancak az önce beni bıçaklayan «Don Jose» nin yardımıyle yerimden kalkıyorum. Bu öyle sihirli bir uyuşukluktu ki bütün yorgunlukları unutturuyordu.

Göğsünü bahtiyar bir nefesle gererek devam etti:

— Her gittiğim yerde çalışkanlığım sayesinde şeflerime kendimi sevdirdim. Ama bu yüzden çok defa oyun arkadaşlarının düşmanlığını da kazanmadım değil. Yalnız bu çok tabiî bir şey olduğundan beni üzmedi: Taşın meyvalı ağacı atıldığını söyleyen şairi sık sık hatırlar, teselli bulurdum!.

Yurduma döndükten sonra "Duisburg„ operası, sefaret vasıtasiyle, benim senede üç ay misafir olarak oraya gitmemi teklif etti. Fakat buradaki vazifem buna müsaade etmediği için gidemedim. Demek ki sanatkâr ne milletten olursa olsun sanattan anlayan insanlar arasında takdir görüyor. Lâkin Alman gazetelerinde çıkan kritiklerde benden daima (Türk altosu) diye bahsedilmesi gurur verici bir şeydir. Çünkü ben de gücüm yettiği kadar memleketimi kendi sahamda tanıtmış olmakla iftihar edebilirim.

— Bu kritiklerden sizde varsa görmek mümkün mü?..

— Evet.. Almanyada bir hocam vardı, bana bir albüm verdi: «Hakkında çıkan tenkitleri bunun sayfalarına yapıştır. Zamanla terakki edip etmediğini böylece kontrol edersin..» demişti.. Ben de öyle yaptım..

Bunları söylerken şık bir etajerin üstündeki albümü alıp açtı. Zevkle sıralanmış kupürlerle dolu.

— Bana bunlardan bazılarını okur musunuz?..

Gözleri bir müddet odanın loşluğuna daldı. Sonra bunlardan bir tanesinin hafızasında canlandırdığı hâtırasını anlatmağa başladı:

— Ben, dedi, şimdi bomba yağmuru altında bunalan "Regensburg„ da «Karmen» i oynamış, "Duisburg„ şehrinin daimî olarak çalıştığım operasına dönüyordum. Burada «Karmen» sahneye konmuştu. Ben ikinci alto oynayacaktım. İlk temsilden sonra (Birinci) nin sesi kısılınca bana yirmi dört saat gibi kıt bir zaman içinde bu rolü hazırlamak düştü. Tiyatroya mürekkit çağrılmamıştı. Tesadüfen temsilde bulunan bir şan öğretmeninin "Duisburg anzeiger" gazetesinde bir gün sonraki kritiği benim için hoş bir sürpriz oldu.

Yazıyı süratle tercümeye başladı:

"Çok genç bir sanatkâr olan «Türk

Saadet İkesus: Satılmış Nişanlı Operasında

Saadet: Fidelyo Operasında

Gazetelerden : Yapılan tetkiklere göre erkeklerin kadınlardan çok süslendiği anlaşıldı.

Erkek — Yeter artık karıcığım, bu ne süs ?.. Erkek misin !

Mizah

ASFALT!

Bizim Babıâlinin üst başından Emniyet Sandığı sokağına bugünlerde hiç saptınız mı?

Eğer, züğürtseniz ve eğer hâlâ kıyınızda köşenizde rehine konacak ufak tefeğiniz varsa sapmışsınızdır!

Efendim, uzun lâfın kısası, şimdi o yol asfalt olmuş.. Fakat, bu da öbür asfaltlarımız gibi bir acayip asfalt: Hani, kimisi havuzlu, kimisi çamurlu, kimisi tümsekli asfaltlarımız var, ya... Bu da onlardan: Yumuşak, helva gibi, macun gibi bir şey!

Sebebini sorduk. Bir akıllı zat şu cevabı verdi:

— Efendim, kundura fiyatlarının yüksekliği dolayısile böyle yumuşak yapılmış olacak... Pabuçların altları sert asfaltta aşınıp eskimesin diye.. Fena mı birader?..

Hakkı var.. Şu insan oğullarına yaranılmıyor vesselâm!

— Ah merhametsiz!.. Soyunda kasap mı var, nedir: Kendini kuzu eti gibi satıyorsun!

Gazetelerden: Depolardaki makarnalar kurtlandı.

— Yahu, kıymasız makarna yok mu?
— Hayır paşam, hepsi kurtlanmis!

Ne var, Ne yok!

Bir dostum bana sordu:

— Edebiyat, güzel sanatlar sahasında ne gibi haberler var?

Cevap verdim:

— Hastalık!.

Son seneler, dünyanın her tarafında, her sınıf halk üzerinde tesirini gösterdi. Fakat en büyük fırtınayı galiba sanat ve edebiyat sahasında kopardı. Bunun içindir ki "Edebiyat, güzel sanatlar havadisi,, denilince şimdi akla hastalık ve ölüm geliyor. Tifüs âdeta bir muharrir hastalığı, bir kalem hastalığı haline gelmedi mi?..

Türk sahnesi bir hastane şeklini almadı mı?..

Tiyatro sanatoryuma giden en kısa yol!.. Bu haftanın sanat, edebiyat havadisleri de işte Cerrahpaşa hastahanesinin günlük raporu gibidir:

Hâzım tekrar hastalanmıştır. Geçirdiği ilk büyük âfetten sonra kendisine hastalanmak, doktorlar tarafından katiyyen menolunmuştu. Hastalanmağa hakkı ve salâhiyeti yoktu. Fakat oldu. Öteki hasta da senelerce büyük halk kütlelerini okutan Osman Cemaldir. Amerikada bizzat yazdığı hayatı yasamış, dağda çobanlık, nehirde mavnacılık etmiş muharrirler, yazı sanatkârları, üstadlar vardır.

Bunlar masabaşı dâhilerinden de kıymetli tutulurlar.

Osman Cemal bizde bu tarzın tek adamıdır. Tulumbacılık etmistir. Dağlardan koca yemişi toplamıştır. Çingene hayatını fevkalâde bir şekilde tetkik etmiştir.

Yıllar ve yıllarca kalem elinden düşmeksizin çalışmasına rağmen mesleği ona ancak şehir dışında bir kira evinde yaşamasına müsaade edebilmiştir.

Osman Cemale candan sağlıklar dileriz. Zira bugünkü hastalık o kadar lüks bir meta ki bir muharrir onu ödeyemez!

EDEBİYAT

İKİ KADIN İMZASININ İÇ YÜZÜ!

Dumanı üstünde bir edebiyat dedi-dedikodusu. Hatice Süreyyanın yeni bir kitabı çıktı: Bir ihanetin cezası!..

Romancının samimî dostlarından bir zat kendisine hediye edilen bu kitapla akşam evine gidiyor.

Kitabı masanın üzerine bırakıyor. Zevcesi alıp kapağını açıyor. Bir de ilk sayfaya göz gezdiriyor ki şu kelimeler:

«İlk flörtüm sevgili Ahmede.»

Zevcenin tepesi atıyor ve yerinden fırlıyor:

— Vay... Sen bu şırfıntıyı nereden tanırsın?.. Bak bak, bir de utanıp arlanmadan kitabın üstüne «İlk flörtüm»diye yazmış. Sen de bunu alıp eve getirmişsin ha!

Kızılca bir kıyamet kopuyor: Adamcağız Hatice Süreyyanın (Vâ-Nû) olduğunu ve sakacıktan o satırları yazdığını anlatıyor, ama neden sonra!

Bizde çok meraklı «müstear isim» ler vardır:

Bunların içinde iki şahsiyeti olanlar, yâni hem kadın, hem erkek imzası taşıyanlar hakikaten meraka değer.

Meselâ bugün bile bütün Türkiye Hatice Süreyyayı belki de zarif, lâtif hattâ sexappeli kuvvetli bir kadın olarak tanır. Onun gözlüklü, son zamanlarda göbeği çıkmış ve saçı dökülmüş kalantor bir erkek olduğu nasıl akla gelebilir ki?.

Bu yüzden bu satırların muharririnin başından oldukça garip de bir vak'a geçmiştir.

Bir gün bir mecmuada bir şiir okudum: «Elif Ulviye» imzalı bir şiir.. Tuhafıma gitti: Biraz alaylıca bir yazı yazdım:

İki gün sonra pembe bir zarf, aşağı yukarı bir aşk mektubu, Bayan Ulviyeden.. Beni Adadaki evine davet ediyor!

Bekâr olmama rağmen gitmek aklımdan geçmedi

Bu sair ruhlu mechul kadın kimdi? Bunu uzun müddet öğrenemedim.

Fakat sonra bir gün o bana gülerek kendini tanıttı: Kim olsa beğenirsiniz?

İbrahim Alâeddin Gövsa!: Bereket versin ki aşkına mukabele etmemiştim.

Bahar

Koncalar tutuştu, yandı,
Bülbüller dalda uyandı.
Dağlar erdi muradına :
Dünya yeşile boyandı !

Beyazlar giydi ağaçlar,
Uzun bir etek yamaçlar,
Söğütler dere boyunca :
Suya düşen ıslak saçlar !

Gökte her nağme bir kanat,
Dalda filiz filiz hayat !
Ağzında bir tutam çayır :
Sevincinden kişneyen at !

Ayşe KIRGIZ

DİVAN EDEBİYATINDAN NÜKTELER

Ahmed Paşa

Fatih devrinde, büyük şair Ahmed Paşa'dan başka bir de Gelibolulu Ahmed adında bir şair vardı. Bir gün Ahmed Paşa'ya bir tanıdığı :

— Paşam, Gelibolulu Ahmed de aynı mahlâsı kullanıyor. Edebiyat meraklıları endişede . . Çünkü güzel şiirlerinizin ona isnad edilmesi ihtimali var, der.

Ahmed Paşa, güler ve cevap verir :

— Benim şiirlerim ona isnad edilirse zararı yok. Fakat onun yaveleri bana isnad edilirse tehlikedir !

●

Çakeri Bey

Hem kılıç, hem kalem sahiplerinden Çakeri Bey, ikinci Bayezid'in ümerasındandı. Genç yaşında sakalının ağardığını gören Bey, onu siyaha boyamış. Hükümdar :

— Çakeri, nur gibi sakalını niçin karalayıp mücrimler gibi teşhir ediyorsun ?

Diye sorunca, şair şu cevabı vermiş :

— Padişahım, ben yaşımı bilirim. Sakalım yalan söylüyor. Bunun için yüzüne kara çaldım, intikamımı aldım !

Tarih bu nükteden zevk alan hükümdarın Çakeri Beyi rütbece terfi etmek suretiyle taltif ettiğini yazıyor.

Ali Canib YÖNTEM

Yetmiş Yaşında Bir Genç

— Başı 2 inci sayfada —

çivi çakar. Her sevinç, her kahkaha tabutunuzdan bir çivi söker!»

Manevî üzüntülerimiz iki müntehadır: Dünün ıstırabı, yarının endişesi!

Unutuyoruz ki, dün ölmüştür. Yarın doğmamıştır. Bugünü yaşamak lâzım!

Ben, bugünü yaşamak sanatını bildiğim içindir ki, gencim ve ihtiyarlamağa da niyetim yok!

— Bir sual daha: Yirmi dört saatinizi nasıl geçirirsiniz?

— Yaz, kış sabahleyin vücudumun hareket gıdasını eksik etmem: On beş dakika, bütütn âzamı işletirim. Sonra friksiyonlarımı yaparım. Daha sonra kahvaltı...

Sabah kahvaltılarım değişiktir: Bir gün sütlü kahve, bir gün çay, bir gün ıhlamur. Evde olduğum günler, öğleye kadar okurum. Öğle yemeğini kuvvetli yerim. Yemekten sonra, okumam da, yazmam da... Çalışma saatim üçle beş arasıdır. Akşam yemekleri, yirmi yıldır hiç değişmedi: Biraz soğuk piliç eti, biaz peynir, bir çok da meyva... Saat ona kadar müzik. Ondan yediye kadar da yatak...

— Demek sporu, vücut sağlığımız için başlıca gıda sayıyorsunuz?

— Evet, sporu... Spor modasını değil!

Bir dakika düşündükten sonra, söylemeğe karar verdi:

— Memleketimizde spor, bir moda gibi hüküm sürüyor. Ben, sporun bu şekline taraftar değilim... Sporu düşündüğüm vakit, gözlerimin önüne, eski Yunanıstanın Perikles devri gelir: O zaman, bütün bir milet, sağlık ve güzellik aramak için sahaya çıkıyordu ve yalnız güzellikten doğan kuvvet makbuldü. İşte benim istediğim de budur.

Güzel ve sıhhatli bir nesil görmek. Halbuki bugün tutulan yolun bir tek gayesi var: Rekor kırmak ve alkış toplamak!

Genç ve sıhhatli yüzünde bir süs gibi duran beyaz saçlarla örtülü başını hazin hazin salladı:

— Ben sporda tam bir feragat arayan insanım. O, gaye değil, güzel ve sağlam nesil yetiştirmek için vasıtadır. Bu anlaşıldığı gün, sporda doğru yolu bulmuş olacağız.

Üstada teşekkürler ederek ayağa kalkarken kapı açıldı. Çekik kaşlar, uzun gözlerle, eski minyatürler gibi bir bebek içeri girdi, üstadın torunu.

Mini mini ellerini avucumda tutarak sordum:

— Adın ne senin?
— Lâle!
— Kaç yaşındasın?
— Yedi.
— Büyük baban kaç yaşında?
— Yetmis!
— Aranızda ne fark var?
Şeytan bir kahkaha attı:
— Sıfır!

AKBABA

Son Ders

— Başı 8 inci sayfada —

nın başında idi. Ceplerine doldurduğu kurşunların bir tekini olsun boşa harcamaktan çekinerek, asırlık bir ağacın gövdesine sığınmış, küçük vücudu ıslak otlar içinde, kırk sekiz saattir, uykusuz, ekmeksiz, susuz, döğüşüyordu.

Adım adım sokulan düşman karşısında adım adım çekiliyordular.

Nihayet, mektebin önüne kadar gelmişlerdi. Akşama doğru, köyün tahta minaresinde ikindiyi okumağa çıkan çocuğun ezanı, acı bir çığlıkla bir son nefes olmuştu.

Genç Muallim etrafı dinledi: Düşman ateşine cevap veren tek silâh kalmıştı: Kendi silâhı!

Bir sıçrayışta mektebin kapısından içeri girdi. Yüreği iki gündür hasretini çektiği bir saadetle doluydu şimdi. Beyaz duvarları, siyah tahtayı, boş sıraları, bir sevgili okşar gibi okşuyordu.

Kendini burada doğmuş, burada büyümüş, bütün ömrünü burada geçirmiş sanıyordu. Bu mektep onun evi; hayır, onun vatanı idi.

Birden, akşamın karanttığı duvarlarda kızıl gölgeler oynamağa başladı. Etrafı saran düşman kuvvetleri mektebi ateşe vermiştiler.

Hüseyin Raşit, her zamanki adımlarile kürsüye çıktı ve boş sıraları, birerbirer, çocuklarının hayalindeki yüzlerile doldurarak son dersine başladı: Büyük vatan yangınının küllerine karışıncaya kadar süren son dersine!

Ahmet YAĞIZ

A K B A B A

Gençler için üç müsabaka açıyor :

ŞİİR - HİKÂYE - KARİKATÜR

AKBABA, bu sayısında gençler için üç müsabaka açıyor : ŞİİR, HİKÂYE, KARİKATÜR

MÜSABAKA ŞARTLARI ŞUNLARDIR :

1 — Şiirler vezinli ve kafiyeli olacaktır. 2 — Hikâveler, tercüme veya adapte olmıyacak, bizim hayatımızın hikâyesi olacaktır. 3 — Şiirler ve hikâyeler daktilo ile okunaklı olarak kâğıdın bir yüzüne yazılacaktır. 4 — Karikatürler çini mürekkebile çizilmiş olacak ve mevzuları bulunacaktır.

KAZANANLARA HEDİYELERİMİZ :

1 — Şiirde veya hikâvede, yahut karikatürde birinciliği kazanana bir yıllık Akbaba abonesi hediye edilecek ve hem eseri, hem de muharririn, yahut ressamın fotoğrafı neşredilecektir. 2 — İkinciliği kazanana altı aylık Akbaba abonesi hediye edilecek ve eseri neşredilecektir. 3 — Üçüncülüğü kazanana üç aylık Akbaba abonesi hediye edilecek ve eseri neşredilecektir.

MÜDDET : Nisan sonuna kadardır. Zarfın üzerine (Akbaba Müsabaka Memurluğuna) yazılması rica olunur.

Bir roman davâsı

— Başı 4 üncü sayfada —

bütün sahici tipleri ve hâdiselerile beraber yazan bir romancının yakalamağa çalıştığı realite ile alâkasından belki fazladır, fakat hiç eksik değildir. Bununla romanek'in veya fantastik'in müdafaasını yapmak istemiyorum, sadece romanın her bakımdan hür bir dünya olduğu hakikatini tekrarlıyorum; demek istiyorum ki roman cının elinde her şey, olmuş, olagan, mahrem, alenî mevhum ve muhayyel her hayat ve hayal unsuru, hepsini aşan realitelerin emrinde mübah bir ifade vasıtası, mükemmel bir bahane olabilir.

Kıymet derecesi ne olursa olsun, en âdi veya en kaliteli sanat eserinin alelâde hukuk formüllerile tahdit edilmesi mümkün olmıyan bir hürriyeti vardır. Ferdî ve siyasî hürriyetlerin münakaşa edildiği bir dünyada yalnız ona dokunulmuyor. Çünkü sanat kayıtsız ve hudutsuz bir hürriyettir: Onun dilile, yaşamağa lâyık cemiyet ve Allah konuşur.

Peyami SAFA

7000 SENE EVVEL

Meşur âlimlerden Dr. Huber, biranın tarihi hakkında yazdığı bir eserde, milâttan 5-6000 sene kadar evvel başlıyan Keldanî medeniyetinde biranın büyük bir yeri olduğunu söylemektedir. Bazan yalnız arpadan, bazan da arpa ve baharattan imal edilen biranın kadınlar ve işçiler tarafından çok içildiğini yine bu âlim anlatmaktadır. Yapılan bir hafriyatta bulunan on mezarın, bira imalâtını gösteren kabartmalarla tezyin edildiği ve kabartmalar yanyana getirilince imalâtın bariz bir surette görüldüğü de aynı âlim tarafından nakledilmektedir.

BU GÜN İÇİLEN BİRANIN 7000 SENELİK MAZİSİ VARDIR

Bira besler, serinletir, neşe verir

Dost Görünen Düşman!

3 Dâhinin 3 Hikâyesi

YAZANLAR:

1 — Tarih babası: HERODOTUS
2 — Hint Feylesofu: BEYDEBA
3 — Türk Feylesofu: MEVLÂNA CELÂLETTİNİ RUMİ

İngilizceden, Arapçadan, Farsçadan Türkçeye çeviren:

Ömer Rıza Doğrul

Pek yakında AKBABA yayını arasında çıkıyor

PARFÜM SOLİD
MAKBULE GEÇECEK GÜZEL BİR HEDİYEDİR

MİLLÎ PİYANGO

Her ayın yedinci günü binlerce vatandaşın istikbalini aydınlatan bir meşaledir.

ADEMİ İKTİDAR ve BELGEVŞEKLİĞİNE KARŞI

HORMOBİN

Her Eczanede bulunur

P. K. 1255

Reçete ile satılır.

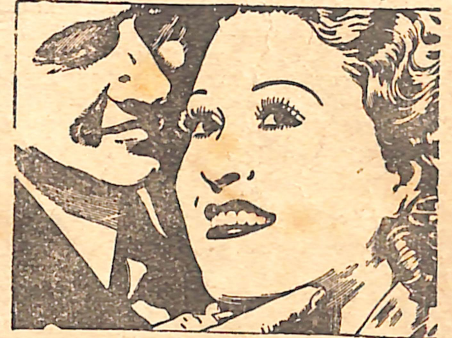
Sahibi: Yusuf Ziya ORTAÇ

Basıldığı yer: İstanbul Halk matbaası

"Zevcim Gözlerine İnanamıyor!"

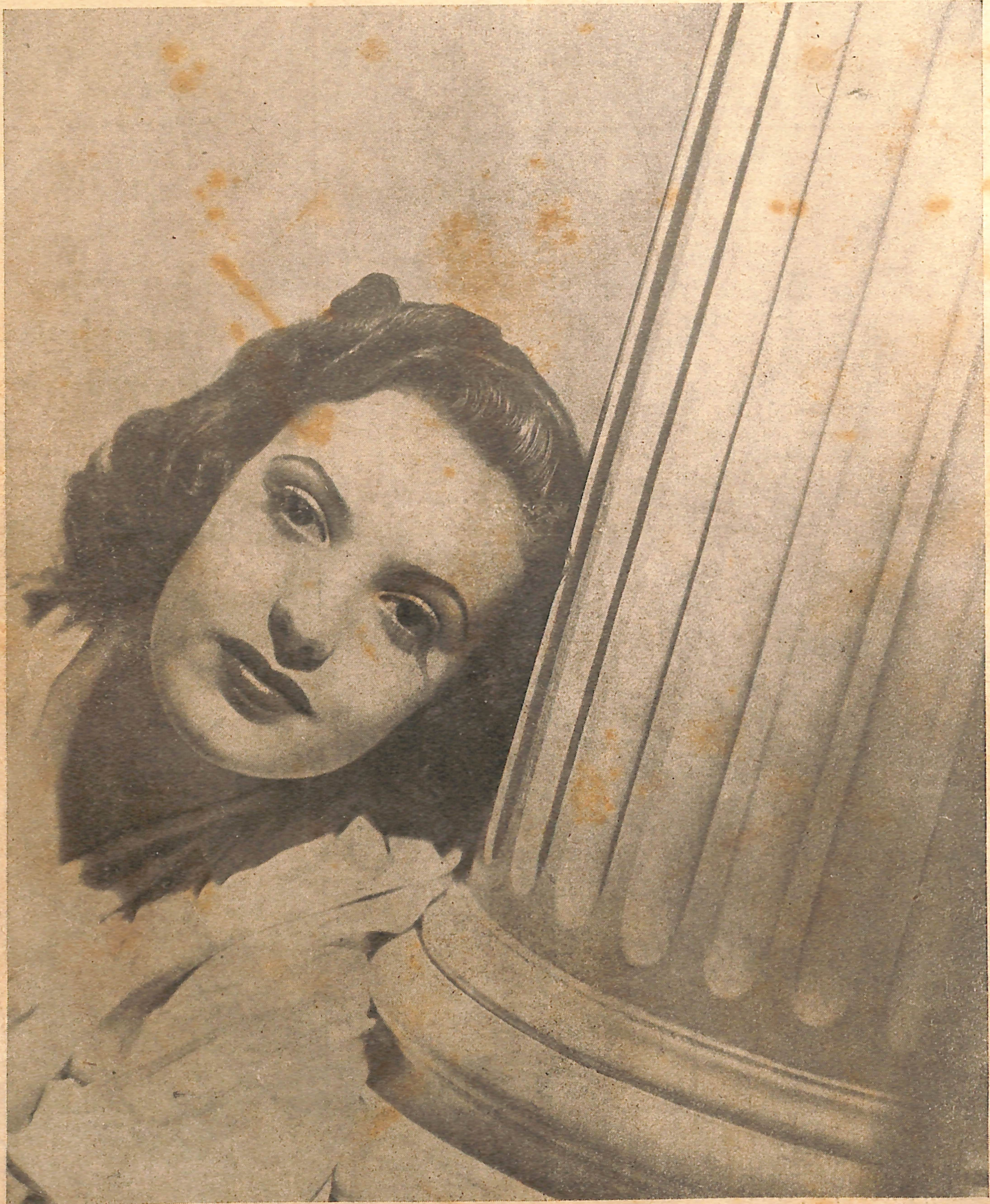
Ve on yaş daha genç göründüğümü söyliyor

Zevcim "bu cidden bir harikadır,, diyor. Ancak iki ay kadar evvel alnımda ve gözlerimle ağzımın etrafında çizgiler ve buruşukluklarım vardı. Hakikaten "Yaşlı,, görünüyordum. Bugün ise, bütün bu çizgilerim kayboldu ve arkadaşlarım bir genç kızın cildi gibi parlak, nermin ve yumuşak olan cildime takdir nazarile bakıyorlar. Her akşam yatmazdan evvel cild gıdası olan pembe renkteki Tokalon kremini kullanıyorum. Terkibinde Viyana Üniversitesi profesörlerinden biri tarafından keşfedilen, gençliğin kıymetli ve cazip cevheri olan "Biocel,, vardır. Gündüzleri de cildi beyazlatıp yumuşatan, siyah noktaları gideren ve açık mesameleri sıklaştıran beyaz renkteki Tokalon kremini kullanıyorum.

Bakınız nasıl muvaffak oldum?

AKBABA

"Kanlı Meydan„ ın güzel yıldızı "Linda Darnell„ yeni çevirmekte olduğu "Bir Bahar Böyle Geçti„ filiminde...